

اولویت بندی عوامل مؤثر در مالکیت معنوی (مطالعه موردی: ورزش ایران)

محمد مهدی سلطانی^۱، حسین علی محمدی^۲، حمید فروغی پور^۳

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، مدیریت راهبردی سازمان ها و رویدادهای ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد.

^۲ استادیار، گروه تربیت بدنی، مدیریت ورزش، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه قم.

^۳ استادیار، گروه مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد.

نام نویسنده مسئول:

حسین علی محمدی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۶/۶

چکیده

هدف از این پژوهش اولویت بندی عوامل مؤثر بر مالکیت معنوی در ورزش ایران می باشد. جامعه آماری بخش کیفی این پژوهش را نخبگان و صاحب نظران حوزه مدیریت ورزشی کشور و حوزه مالکیت معنوی تشکیل دادند و در بخش کمی؛ نیز برخی پژوهشگران و مخترعین حوزه ورزش نیز به جامعه آماری اضافه شدند. ابزار این پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته و مصاحبه های نیمه ساختارمند بود. روایی محتوایی این پرسشنامه با استفاده از نظرات ۷ تن از اساتید دانشگاهی و همچنین استفاده از فرم های روایی سنجی شاخص روایی محتوا و ضریب نسبی روایی محتوا؛ مورد تأیید قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ با میزان ۰/۸۴ مورد تأیید قرار گرفت. به منظور رتبه بندی عوامل از روش الکترون استفاده گردید. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده های پژوهش با استفاده از نرم افزار الکترون اسلور انجام گردید. در این پژوهش پس از بررسی های انجام شده تعداد ۲۰ عامل به عنوان عوامل مؤثر بر بهبود حاکمیت معنوی در ورزش مشخص گردید. عوامل شناسایی شده نشان داد که جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش نیازمند توجه به جنبه ها و حوزه های مختلفی می باشد.

واژگان کلیدی: مالکیت معنوی، ورزش، اختراع، دارایی.

مقدمه

در دنیای امروز نوع دیگری از مالکیت مورد توجه قرار گرفته است که به مراتب از دارایی‌های ملموس، پراهمیت‌تر است و از آن با عنوان مالکیت معنوی یاد می‌شود (بتیگ^۱، ۲۰۱۸: ۵۵). دارایی‌های فکری، ارزشمندترین دارایی شرکت‌ها در هزاره جدید جدید محسوب می‌شوند. به طور مثال ۹۷ درصد از ارزش کل دارایی‌های شرکت مایکروسافت به دارایی‌های فکری (دارایی‌های ناملموس) اختصاص دارد و فقط ۳ درصد از ارزش کل دارایی‌ها به ساختمان و تجهیزات و غیره شرکت مربوط می‌شود (شکوری، پیشوایی و غفاری مقدم، ۱۳۹۴: ۳). ارزش نام تجاری مایکروسافت در سال ۲۰۰۴ میلادی، ۵۹,۹۴ میلیارد دلار تخمین زده شده است. قابل ذکر است که افزایش سهم دارایی‌های ناملموس نسبت به دارایی‌های ملموس، به عنوان یکی از شاخص‌های شرکت‌های موفق دنیا به حساب می‌آید (دراترلر و مک‌جوهرن^۲، ۲۰۱۸: ۳۶).

مالکیت معنوی مطابق با تعریف ماده دوم کنوانسیون تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی به صورت فعالیت‌های ادبی، هنری و علمی، اجرای برنامه‌های هنری هنرمندان، اختراعات در تمام زمینه‌های ناشی از تلاش انسانی، اکتشافات علمی، طرح‌های صنعتی، علایم تجاری و حمایت در برابر رقابت غیرمنصفانه تعریف می‌گردد (گانس، مورای و استرن^۳، ۲۰۱۷: ۸۲۲). بنابراین می‌توان گفت که حقوق مالکیت معنوی مجموعه‌ای از قوانین و مقرراتی است که از اثرات ناشی از فکر، خلاقیت و ابتکار بشر حمایت کرده و در این راستا یک سری حقوق مادی محدود به زمان و حقوق معنوی دائمی به پدید آورنده آن اعطاء می‌نماید (عابدین زاده و خامسی، ۱۳۹۳: ۲۷).

موضوع مالکیت معنوی بحث نوینی نیست. بلکه با پیدایش انسان، مالکیت معنوی نیز بوجود آمده است. چرا که فکر، قدرت لاینفکی بوده که انسان هیچ وقت از آن خالی نبوده و همیشه به منظور رفع نیازهای خود از آن بهره می‌گرفته است. بهر حال امروزه با توجه به گسترش ارتباطات در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی بویژه از طریق شبکه جهانی اینترنت و قابلیت دسترسی سریع و آسان به تمامی اطلاعات و امکان سوء استفاده برخی افراد از آثار و دستاوردهای دیگران، بر اهمیت حفظ این نوع مالکیت و اعتبار آن افزوده شده است (هاگیدوم و زوبل^۴، ۲۰۱۵، ۱۰۵۵). بعضی از سازمان‌های بین‌المللی، بخصوص سازمان جهانی مالکیت معنوی یا مختصراً وایپو^۵ به منظور تبیین و گسترش مالکیت معنوی در بین جوامع مختلف و نیز در محیط الکترونیکی، پژوهش‌ها و بررسی‌هایی انجام داده‌اند تا بهتر و دقیق‌تر ابعاد و ویژگی‌های آن را مشخص و موقعیت آن را مستحکم نماید (فریدنال، لتماسه و یوبه‌امدن^۶، ۲۰۱۶: ۱۳۷).

مالکیت معنوی در ورزش نیز از اهمیت و ضرورت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. کوکونن^۷ (۱۹۹۸) یکی از اولین محققانی بود که به مالکیت معنوی در ورزش اشاره داشت. وی اشاره داشت که در ورزش به واسطه جابه جایی هزینه‌های مالی سنگین، مراقبت از جنبش‌های ورزشی و حرکات مرتبط با ورزش نیازمند مراقبت در قالب مالکیت معنوی دارد. اهمیت مالکیت معنوی در ورزش سبب گردیده است تا تلاش‌هایی در جوامع بین‌المللی جهت ارتقاء چارچوب‌ها و قوانین و همچنین بهبود آگاهی در این حوزه را ایجاد نماید. این مساله در کشور ایران به صورت جسسته و گریخته مورد توجه قرار گرفته است، اما به صورت جامع و تخصصی به توسعه مالکیت معنوی در ورزش ایران اشاره‌ای نشده است. عدم آگاهی در خصوص مالکیت معنوی در کشور ایران سبب گردیده است تا مشکلاتی در ورزش کشور در خصوص عدم رعایت اخلاق‌های مربوط به این مالکیت معنوی ایجاد گردد.

ایده‌ها و خلاقیت‌ها در هر صنعتی نیازمند بهبود نظام مالکیت معنوی دارد. شعوری و نجفی (۱۳۹۶) اعلام داشتند که یکی از خلاءهای موجود در کشور ایران، بهبود کارایی نظام مالکیت معنوی و دانش ثبت شده می‌باشد. عباس زاده، عطایی نژاد و اسماعیل زاده (۱۳۹۴) نیز مشخص نمودند که اقتصاد مقاومتی در کشور ایران نیازمند بهبود مالکیت معنوی دارد. همچنین سوءاستفاده از فقدان مالکیت معنوی در کشور ایران در حال گسترش می‌باشد که این مساله سبب بروز مشکلاتی برای افراد

¹ Bettig

² Dratler & McJohn

³ Gans, Murray & Stern

⁴ Hagedoorn & Zobel

⁵ WIPO

⁶ Fredendall, Letmathe & Uebe-Emden

⁷ Kokonen

شده است. فقدان آگاهی ها در خصوص مالکیت معنوی در کشور ایران به خصوص در ابعاد ورزش سبب بروز بی نظمی هایی نیز در مسیر توسعه ورزش در کشور شده است (حکمت نیا و خوش نویس، ۱۳۸۸: ۱۳۲). امادی (۲۰۱۷) اعلام داشتند که برخی حوزه ها در ورزش کشور نیجریه از جمله قوانین کپی و رایت، بازاریابی و پخش رویدادهای ورزشی نیازمند برخورداری از مالکیت معنوی مناسب است که این مساله لزوم توسعه آن در ورزش کشور نیجریه را نشان می دهد. خلاهای مربوط به نظام مالکیت معنوی یکی از مشکلات موجود در حیطة ورزش می باشد (هیلتون، ۲۰۱۱: ۴۸).

اهمیت مالکیت معنوی سبب گردیده است تا امروزه شاهد پژوهش‌های مختلفی جهت بررسی عوامل مؤثر بر مالکیت معنوی انجام گردد. امادی (۲۰۱۷) در پژوهش خود مشخص نمودند که برخی شرایط نظارتی نقش مهم و اساسی در جهت بهبود مالکیت معنوی در حوزه ورزش دارد. لیو و هو (۲۰۰۶) نیز مشخص نمودند برخی مسائل و عوامل قانونی نقش مهمی در بهبود مالکیت معنوی در رویدادهای ورزشی و پخش تلوزیونی مسابقات ورزشی دارد. عباس زاده و همکاران (۱۳۹۴) نیز در پژوهش خود مشخص نمودند که برخی عوامل مدیریتی از جمله افزایش حمایت از تاسیس شرکت های دانشگاهی، تعامل بین صنعت، دانشگاه ها و مراکز پژوهشی جهت در بهبود مالکیت معنوی مؤثر می باشد. خانی و نصراللهی (۱۳۹۱) در پژوهش پی بردند که متغیر آموزش در کشورهای توسعه-یافته و متغیر درجهٔ بازبودن تجاری در کشورهای در حال توسعه از جمله عوامل اثر گذار بر حقوق مالکیت معنوی به شمار می‌رود. با بررسی مبانی نظری و پژوهش‌های انجام شده در این حوزه مشخص گردید که علاوه بر تأکید پژوهش‌های بر توسعه و بهبود مالکیت معنوی اما پژوهش‌های جامع به بررسی این مساله در حوزه های مختلف نپرداخته است. از طرفی با توجه به تاثیرگذاری برخی شرایط های موجود در میان کشورها در جهت مالکیت معنوی، فقدان پژوهش‌های بومی و جامع در کشور ایران می تواند، برنامه ریزی در خصوص مالکیت معنوی را تحت شعاع قرار دهد. این مساله سبب گردیده است تا امروزه فقدان پژوهش‌های جامع در کشور ایران در خصوص مالکیت معنوی در حوزه ورزش سبب گردد تا عملاً مقوله مالکیت معنوی در ورزش به عنوان یکی از مسائل مهم و ضروری درک نگردد. از طرفی این خلا پژوهشی سبب گردیده است تا امروزه در مسیر بهبود مالکیت معنوی در ورزش راهکارهای اجرایی و مناسبی وجود نداشته باشد. از این رو انجام پژوهش‌های جامع در حوزه ورزش در جهت شناسایی عوامل مؤثر بر مالکیت معنوی می تواند به ارتقا دانش فنی و همچنین بهبود ضرورت در این حوزه منجر گردد و دغدغه توسعه و بهبود مالکیت معنوی در ورزش در میان مدیران و متولیان ورزش درک گردد. انجام پژوهش در خصوص شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر مالکیت معنوی در ورزش ایران می تواند ضمن کمک به برنامه ریزی در این حوزه سبب گردد تا مطابق با شرایط اختصاصی کشور ایران و همچنین ورزش به نوعی مسیر جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش ایران طراحی و اجرا گردد. لذا سوال اصلی پژوهش حاضر این می باشد که عوامل مؤثر بر مالکیت معنوی در ورزش ایران چه می باشد؟ رتبه بندی این عوامل به چه صورت می باشد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی، از نظر شیوه گردآوری داده‌ها آمیخته از نوع اکتشافی بود. ابزار مورد استفاده در این پژوهش بعد از انجام مصاحبه و رسیدن به اشباع نظری تدوین شد که شامل ۲۰ گویه بود که به صورت ماتریس گزینه ها در شاخص ها طراحی گردیده بود. جامعه‌ی آماری بخش کیفی این پژوهش را نخبگان و صاحب‌نظران حوزه مدیریت ورزشی کشور و حوزه مالکیت معنوی تشکیل دادند و تا حد اشباع نظری ادامه یافت (در این پژوهش، ۱۲ مصاحبه صورت گرفته است). این افراد از جمله افرادی بودند که پژوهش‌هایی در حوزه مالکیت معنوی انجام داده بودند و همچنین از تجربه شغلی مرتبط برخوردار بودند. همچنین با ارائه سوالات اولیه در خصوص مالکیت معنوی در ورزش، دانش و آگاهی آنان مورد ارزیابی قرار گرفت. بنابراین ملاک انتخاب نمونه های بخش کیفی پژوهش ها، تجربه شغلی، میزان آگاهی در خصوص موضوع پژوهش و تحصیلات عالی بود. جهت انتخاب جامعه آماری پژوهش کمی نیز علاوه بر نمونه های بخش کیفی، برخی پژوهشگران و مخترع های حوزه ورزش نیز به جامعه آماری اضافه شدند. پس از بررسی های انجام شده، تعداد این افراد حدود ۲۱۰ نفر مشخص گردید. با استفاده از جدول حجم نمونه مورگان تعداد ۱۳۲ نفر به عنوان نمونه آماری مشخص گردیدند. پس از پخش و جمع-

آوری پرسشنامه‌ها در نهایت تعداد ۱۲۱ پرسشنامه تکمیل شده، جمع آوری گردید. در جهت شناسایی این نمونه‌ها از بانک اطلاعاتی مربوط به سازمان مالکیت معنوی استفاده گردید. جهت پخش این پرسشنامه‌ها به صورت حضوری، ارسال از طریق پست الکترونیک و فضای مجازی استفاده گردید.

مدل سه شاخگی شامل ساختار، محتوا و زمینه که در طبقه بندی مدل‌ها از نوع مدل‌های منطقی است؛ همه مفاهیم و رویدادها و پدیده‌های سازمانی را می‌تواند در قالب سه شاخه ساختار، محتوا یا رفتار، و زمینه مورد بررسی، مطالعه و مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد. به عبارتی، با معیار سه شاخگی و بر مبنای ویژگی هر معیار مؤثر بر بهبود مالکیت معنوی در ورزش قابل طبقه بندی است که به اختصار ابعاد آن مرور می‌گردد. منظور از شاخه ساختار، همه عناصر، عوامل و شرایط فیزیکی و غیر انسانی سازمان است که با نظم و قاعده قابل مطالعه، قالب، پوسته، بدنه و یا شمای فیزیکی و مادی سازمان را می‌سازند؛ نظیر تمام منابع مادی، مالی و اطلاعاتی که وقتی با ترکیب خاصی در بدنه کلی جاری می‌شوند. شاخه رفتاری (محتوا)، شامل مباحث انسان و روابط انسانی مربوط به بهبود مالکیت معنوی در ورزش است که با هنجارهای رفتاری، ارتباطات و الگوهای خاصی به هم پیوسته‌اند و محتوای اصلی و زنده محیط درونی سازمان‌ها را تشکیل می‌دهند. منظور از شاخه زمینه، تمام شرایط و عوامل محیطی است که بر سازمان محاط بوده، بستر مهم بهبود مالکیت معنوی را تشکیل می‌دهند. در این پژوهش سه شاخه شامل عوامل ساختاری شامل سیستم مدیریت، شبکه‌سازی، پیوندهای استراتژیک و منابع اطلاعاتی می‌باشد. همچنین عوامل رفتاری شامل انگیزه‌های فردی، توانمندی‌های انسانی و انعطاف پذیری می‌باشد. همچنین عوامل زمینه‌ای شامل زیرساخت‌های نرم افزاری، عوامل محیطی، عوامل قانونی، عوامل فرهنگی و عوامل سیاسی می‌باشد (صفرزاده و جعفری، ۱۳۹۰: ۵۳).

پرسشنامه پژوهش حاضر شامل عوامل مؤثر بر بهبود مالکیت معنوی در ورزش می‌باشد که خروجی بخش کیفی تحقیق بود. با توجه به ماهیت روش الکترونیک نحوه طراحی پرسشنامه به صورت ماتریس می‌باشد. بدین صورت که در بخش افقی ماتریس ۲۰ گویه شناسایی شده به عنوان عوامل مؤثر بر بهبود مالکیت معنوی در ورزش و همچنین در بخش افقی سه شاخه کلی شامل ساختار مالکیت معنوی در ورزش کشور، محتوا مالکیت معنوی در ورزش ایران و نهایتاً زمینه مالکیت معنوی در ورزش ایران بود. این پرسشنامه‌ها توسط نمونه‌های بخش کمی تکمیل شدند. در نهایت با استفاده از فرایند روش الکترونیک که به صورت کلی شامل ایجاد ماتریس تصمیم‌گیری، وزن دهی به ماتریس نرمال شده، تشکیل ماتریس چیرگی و محاسبه تعداد چیرگی می‌شود، به رتبه بندی عوامل اقدام گردید. روایی محتوایی این پرسشنامه با استفاده از نظرات ۷ تن از اساتید دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. همچنین در خصوص روایی محتوی این پرسشنامه نیز با استفاده از فرم‌های روایی سنجی شاخص روایی محتوا و ضریب نسبی روایی محتوا؛ روایی مورد تأیید قرار گرفت. مقدار ضریب نسبی روایی محتوا با توجه به تعداد اساتید (۷ نفر)، ۰/۹۹ و مقدار شاخص روایی محتوا، ۰/۹۹ برای پرسشنامه به دست آمد. بنابراین روایی محتوی پرسشنامه پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ با میزان ۰/۸۴ مورد تأیید قرار گرفت. به منظور رتبه بندی عوامل از روش الکترونیک استفاده گردید. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از نرم افزار الکترونیک اسلور^۸ انجام گردید.

نتایج

در این پژوهش پس از بررسی‌های انجام شده تعداد ۲۰ عامل به عنوان عوامل مؤثر بر بهبود مالکیت معنوی در حوزه ورزش شناسایی گردید. این عوامل شامل مراقبت و حفاظت از آثار و نوآوری‌های تولید شده در ورزش (عامل ۱)، افزایش نیاز به عدالت در خصوص توانایی‌ها و مهارت‌های افراد در ورزش (عامل ۲)، بارز نمودن نقش و جایگاه نظام مالکیت معنوی در ورزش ایران (عامل ۳)، تاسیس کمیته‌های تخصصی در ورزش جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۴)، پوشش رسانه‌ای از نوآوری‌ها و خلاقیت‌ها در حوزه ورزش (عامل ۵)، تاسیس بازارها و نمایشگاه‌های دائمی جهت آرایه و فروش حق امتیاز اختراعات به ثبت رسیده در ورزش (عامل ۶)، بهبود آموزش‌ها در خصوص مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۷)، آرایه کمک‌های تخصصی از سوی دولت به مخترعان و نوآوران عرصه ورزش (عامل ۸)، جذب و تامین منابع انسانی در خصوص مالکیت معنوی

^۸ Electre SoLver

در ورزش (عامل ۹)، ارزیابی و نظارت بر حوزه مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۰)، بهبود همکاری های بین المللی مخترعان و نوآوران در حوزه ورزش (عامل ۱۱)، ایجاد برنامه های فرهنگی جهت اهمیت مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۲)، بهره گیری عملیاتی از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد در حوزه ورزش (عامل ۱۳)، تاسیس دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۴)، افزایش اعتبار ایده پردازی در ورزش با استفاده حمایت مدیران و سازمان های ورزشی (عامل ۱۵)، ارتقا دانش فنی اساتید و متخصصان ورزش در خصوص مالکیت معنوی (عامل ۱۶)، ایجاد چارچوب قانونی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۷)، بهبود نقش مسئولیت جامعه در خصوص محافظت از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد (عامل ۱۸)، ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص ایده ها، خلاقیت ها و نوآوری های افراد در ورزش (عامل ۱۹) و برخورد قانونی برخی سرقت ها در خصوص اختراعات، ایده ها و نوآوری ها در ورزش (عامل ۲۰) می باشد. به منظور رتبه بندی این عوامل از روش الکترون استفاده گردید. در جهت اجرای روش فوق، در ابتدا به ایجاد ماتریس تصمیم گیری پرداخته شده است. جدول شماره ۱ ماتریس تصمیم گیری را نشان می دهد.

جدول ۱: ایجاد ماتریس تصمیم گیری

ماتریس	زمینه	محتوا	ساختار
مراقبت و حفاظت از آثار و نوآوری های تولید شده در ورزش	۵	۶	۷
افزایش نیاز به عدالت در خصوص توانایی ها و مهارت های افراد در ورزش	۶	۵	۵
بارز نمودن نقش و جایگاه نظام مالکیت معنوی در ورزش ایران	۶	۶	۵
تاسیس کمیته های تخصصی در ورزش جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش	۵	۵	۶
پوشش رسانه ای از نوآوری ها و خلاقیت ها در حوزه ورزش	۳	۴	۵
تاسیس بازارها و نمایشگاه های دائمی جهت ارایه و فروش حق امتیاز اختراعات به ثبت رسیده در ورزش	۵	۵	۵
بهبود آموزش ها در خصوص مالکیت معنوی در ورزش	۴	۶	۴
ارایه کمک های تخصصی از سوی دولت به مخترعان و نوآوران عرصه ورزش	۵	۵	۵
جذب و تامین منابع انسانی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش	۶	۵	۲
ارزیابی و نظارت بر حوزه مالکیت معنوی در ورزش	۵	۸	۳
بهبود همکاری های بین المللی مخترعان و نوآوران در حوزه ورزش	۵	۵	۵
ایجاد برنامه های فرهنگی جهت اهمیت مالکیت معنوی در ورزش	۴	۵	۴
بهره گیری عملیاتی از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد در حوزه ورزش	۵	۵	۵
تاسیس دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش	۶	۶	۸
افزایش اعتبار ایده پردازی در ورزش با استفاده حمایت مدیران و سازمان های ورزشی	۵	۵	۵
ارتقا دانش فنی اساتید و متخصصان ورزش در خصوص مالکیت معنوی	۵	۶	۵
ایجاد چارچوب قانونی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش	۴	۶	۶
بهبود نقش مسئولیت جامعه در خصوص محافظت از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد	۵	۵	۵
ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص ایده ها، خلاقیت ها و نوآوری های افراد در ورزش	۵	۶	۶
برخورد قانونی برخی سرقت ها در خصوص اختراعات، ایده ها و نوآوری ها در ورزش	۷	۶	۷

ماتریس	زمینه	محتوا	ساختار
نوع شاخص	مثبت	مثبت	مثبت
وزن شاخص	۰/۲۵۰۷۰۳	۰/۱۷۲۳۲۳	۰/۵۷۶۹۷۴

در ادامه انجام روش الگوریتم به نرمالسازی ماتریس پرداخته شد. جدول شماره ۲ این مرحله را نشان می دهد.

جدول ۲: وزن دهی به ماتریس نرمال شده

ماتریس نرمال شده	زمینه	محتوا	ساختار
مراقبت و حفاظت از آثار و نوآوری های تولید شده در ورزش	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۲۹۴۴۹۲۲۱
افزایش نیاز به عدالت در خصوص توانایی ها و مهارت های افراد در ورزش	۰/۲۶۱۸۶۱۴۷	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸
بارز نمودن نقش و جایگاه نظام مالکیت معنوی در ورزش ایران	۰/۲۶۱۸۶۱۴۷	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸
تاسیس کمیته های تخصصی در ورزش جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۵۲۴۲۱۹۰
پوشش رسانه ای از نوآوری ها و خلاقیت ها در حوزه ورزش	۰/۱۳۰۹۳۰۷۳	۰/۱۶۰۹۰۳۶۰	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸
تاسیس بازارها و نمایشگاه های دائمی جهت آرایه و فروش حق امتیاز اختراعات به ثبت رسیده در ورزش	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
بهبود آموزش ها در خصوص مالکیت معنوی در ورزش	۰/۱۶۸۲۸۱۲۶	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۱۷۴۵۷۴۳۱
آرایه کمک های تخصصی از سوی دولت به مخترعان و نوآوران عرصه ورزش	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
جذب و تامین منابع انسانی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش	۰/۰۸۴۱۴۰۶۳	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۶۱۸۶۱۴۷
ارزیابی و نظارت بر حوزه مالکیت معنوی در ورزش	۰/۱۲۶۲۱۰۹۵	۰/۳۲۱۸۰۷۱۹	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
بهبود همکاری های بین المللی مخترعان و نوآوران در حوزه ورزش	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
ایجاد برنامه های فرهنگی جهت اهمیت مالکیت معنوی در ورزش	۰/۱۶۸۲۸۱۲۶	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۱۷۴۵۷۴۳۱
بهره گیری عملیاتی از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد در حوزه ورزش	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
تاسیس دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش	۰/۳۳۶۵۶۲۵۳	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۲۶۱۸۶۱۴۷
افزایش اعتبار ایده پردازی در ورزش با استفاده حمایت مدیران و سازمان های ورزشی	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
ارتقا دانش فنی اساتید و متخصصان ورزش در خصوص مالکیت معنوی	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
ایجاد چارچوب قانونی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش	۰/۲۵۲۴۲۱۹۰	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۱۷۴۵۷۴۳۱
بهبود نقش مسئولیت جامعه در خصوص محافظت از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد	۰/۲۱۰۳۵۱۵۸	۰/۲۰۱۱۲۹۵۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص ایده ها، خلاقیت ها و نوآوری های افراد در ورزش	۰/۲۵۲۴۲۱۹۰	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۲۱۸۲۱۷۸۹
برخورد قانونی برخی سرقت ها در خصوص اختراعات، ایده ها و	۰/۲۹۴۴۹۲۲۱	۰/۲۴۱۳۵۵۴۰	۰/۳۰۵۵۰۵۰۵

ماتریس نرمال شده	زمینه	محتوا	ساختار
نوآوری ها در ورزش			

در ادامه انجام روش روش الکترون به تشکیل ماتریس چیرگی پرداخته شد. جدول شماره ۳ این مرحله را نشان می دهد.

جدول ۳: تشکیل ماتریس چیرگی

ماتریس چیرگی	۱ عامل	۲ عامل	۳ عامل	۴ عامل	۵ عامل	۶ عامل	۷ عامل	۸ عامل	۹ عامل	۱۰ عامل	۱۱ عامل	۱۲ عامل	۱۳ عامل	۱۴ عامل	۱۵ عامل	۱۶ عامل	۱۷ عامل	۱۸ عامل	۱۹ عامل	۲۰ عامل
عامل شماره ۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰
عامل شماره ۲	۰	-	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۳	۰	۱	-	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۴	۰	۱	۰	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۵	۰	۰	۰	۰	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عامل شماره ۶	۰	۰	۰	۰	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عامل شماره ۸	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۱۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۱۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۱۳	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۰
عامل شماره ۱۴	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱
عامل شماره ۱۵	۰	۰	۰	۰	-	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۱	۰
عامل شماره ۱۶	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۱	۰
عامل شماره ۱۷	۰	۰	۱	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۱	۰
عامل شماره ۱۸	۰	۰	-	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱	۰
عامل شماره ۱۹	۰	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-	۱
عامل شماره ۲۰	-	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	-

در ادامه پژوهش حاضر، به بررسی تعداد چیرگی های موجود پرداخته شده است. جدول شماره ۴، تعداد چیرگی های مربوط به عوامل را نشان می دهد.

جدول ۴: محاسبه تعداد چیرگی

تعداد چیرگی	نتیجه
۱۹	تاسیس دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۴)
۱۸	برخورد قانونی برخی سرقت ها در خصوص اختراعات، ایده ها و نوآوری ها در ورزش (عامل ۲۰)
۱۷	مراقبت و حفاظت از آثار و نوآوری های تولید شده در ورزش (عامل ۱)

تعداد چیرگی	نتیجه
۱۶	ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص ایده ها، خلاقیت ها و نوآوری های افراد در ورزش (عامل ۱۹)
۱۳	بارز نمودن نقش و جایگاه نظام مالکیت معنوی در ورزش ایران (عامل ۳)
۱۳	تاسیس کمیته های تخصصی در ورزش جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۴)
۱۱	افزایش نیاز به عدالت در خصوص توانایی ها و مهارت های افراد در ورزش (عامل ۲)
۱۱	ارتقا دانش فنی اساتید و متخصصان ورزش در خصوص مالکیت معنوی (عامل ۱۶)
۱۱	ایجاد چارچوب قانونی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۷)
۱۰	تاسیس بازارها و نمایشگاه های دائمی جهت ارایه و فروش حق امتیاز اختراعات به ثبت رسیده در ورزش (عامل ۶)
۱۰	ارایه کمک های تخصصی از سوی دولت به مخترعان و نوآوران عرصه ورزش (عامل ۸)
۱۰	بهبود همکاری های بین المللی مخترعان و نوآوران در حوزه ورزش (عامل ۱۱)
۱۰	افزایش اعتبار ایده پردازی در ورزش با استفاده حمایت مدیران و سازمان های ورزشی (عامل ۱۵)
۱۰	بهره گیری عملیاتی از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد در حوزه ورزش (عامل ۱۳)
۱۰	بهبود نقش مسئولیت جامعه در خصوص محافظت از ایده ها و خلاقیت های ذهنی افراد (عامل ۱۸)
۲	بهبود آموزش ها در خصوص مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۷)
۱	ارزیابی و نظارت بر حوزه مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۰)
۱	ایجاد برنامه های فرهنگی جهت اهمیت مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۱۲)
۰	پوشش رسانه ای از نوآوری ها و خلاقیت ها در حوزه ورزش (عامل ۵)
۰	جذب و تامین منابع انسانی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش (عامل ۹)

با توجه به نتایج روش الکترون مشخص گردیده که تأسیس دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش با چیرگی ۱۹ مهمترین عامل مؤثر بر بهبود حاکمیت فکری در ورزش می باشد. نتایج این آزمون همچنین نشان داد که پوشش رسانه ای از نوآوری ها و خلاقیت ها در حوزه ورزش و جذب و تامین منابع انسانی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش با چیرگی صفر، کم اهمیت ترین عوامل مؤثر بر بهبود حاکمیت فکری در ورزش می باشد.

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش پس از بررسی های انجام شده تعداد ۲۰ عامل به عنوان عوامل مؤثر بر بهبود حاکمیت فکری در ورزش مشخص گردید. عوامل شناسایی شده نشان داد که جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش نیازمند توجه به جنبه ها و حوزه های مختلفی می باشد. این مساله سبب گردیده است تا نیاز به برنامه ریزی های چندوجهی در این حوزه درک گردد. عباس زاده و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود مشخص نمود که جهت بهبود مالکیت معنوی نیازمند توجه به حوزه های مختلفی می باشد. بتیک (۲۰۱۸) نیز اشاره داشت که مالکیت معنوی تحت تاثیر جنبه های مدیریتی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی قرار می گیرد. این مساله نشان دهنده این مهم می باشد که برنامه های سطحی و تک بعدی جهت بهبود مالکیت معنوی، نمی تواند سبب ارتقاء این حوزه گردد.

ماهیت مالکیت معنوی نشان دهنده این مهم می باشد که جهت بهبود آن در ورزش نیازمند وجود جنبه های قانونی، مدیریتی و سیاسی مناسبی می باشد. این مساله همچنین بازگو کننده این مهم می باشد که جهت ارتقا مالکیت معنوی نیاز به فعالیت ها و تلاش های بیشتری می باشد. امادی (۲۰۱۷) اشاره داشتند که مالکیت معنوی جهت ارتقا نیازمند توجه و برنامه ریزی های تخصصی می باشد که این مساله مسئولیت های مدیران در این حوزه را نشان می دهد.

نتایج پژوهش حاضر مشخص نمود که در میان عوامل شناسایی شده تاسیس دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش مهمترین عامل در مسیر بهبود مالکیت معنوی در ورزش می باشد. به نظر می رسد عدم توجه به حوزه مالکیت معنوی در ورزش سبب گردیده است تا فعالیت های اجرایی و عملیاتی در این حوزه ایجاد نگردد که این مساله منجر به فقدان برخی فعالیت ها از جمله دفاتر تخصصی جهت حمایت و توسعه مالکیت معنوی در فضای ورزش کشور گردیده است. امادی (۲۰۱۷) در پژوهش خود مشخص نمودند که ایجاد دفاتر تخصصی جهت بهبود و گسترش مالکیت معنوی سبب گردیده است تا فعالیت های موجود در این حوزه به صورت منظم و استاندارد اجرایی گردد. به نظر می رسد نبود دفاتر تخصصی در خصوص مالکیت معنوی در ورزش سبب گردیده است تا فرایندها و روند ایده پردازی در ورزش مورد حمایت قرار نگیرد. از طرفی نبود دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش سبب فقدان نظارت ها در خصوص ایده پردازی و خلاقیت در ورزش گردیده است تا که این مساله برخی مشکلات و رفتارهای غیراخلاقی و غیرقانونی را سبب ساز شده است.

به نظر می رسد فقدان دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش، سبب گردیده است تا عملاً فضای جهت سواستفاده های برخی افراد فراهم گردد. این مساله سبب گردیده است تا عامل برخورد قانونی برخی سرقت ها در خصوص اختراعات، ایده ها و نوآوری ها در ورزش به عنوان دیگر عامل مهم در مسیر بهبود مالکیت معنوی در ورزش مشخص گردد. لیو و هو (۲۰۰۶) اشاره داشتند که ایجاد قوانین حمایتی در خصوص ایده پردازی نقش مهمی در جهت بهبود مالکیت معنوی دارد. به نظر می رسد عدم توجه به مساله مالکیت معنوی در حوزه ورزش سبب گردیده است تا فضای قانونی مناسبی در این حوزه ایجاد نگردد. این شرایط سبب گردیده است تا افراد سودجو ضمن مخدوش نمودن فرایندهای ایده پردازی، مشکلات عمده ای را در این خصوص ایجاد نمایند. به نظر می رسد نارسایی در انجام فعالیت های محوله به دولت و رسانه ها در این خصوص یکی از مسائل مهم در شکل گیری این فضا می باشد. نیکیتنکو و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود مشخص نمودند که دولت به واسطه تاثیرگذاری خود نقش مهمی در مسیر حاکمیت فکری دارد. از طرفی پان (۲۰۱۸) نیز مشخص نمود که رسانه با توجه به گستردگی خود از تاثیرگذاری عمیقی در جهت حاکمیت فکری برخوردار می باشد. دولت و رسانه در کشور ایران به علت عدم وظایف محوله خود و فقدان برنامه ریزی های جامع جهت بهبود حاکمیت فکری در ورزش نتوانسته اند تا بستر مناسبی جهت حاکمیت فکری در ورزش ایران را فراهم آورند. از طرفی قدرت و نفوذ افراد سودجو در برخی حوزه ها از جمله ورزش سبب گردیده است تا بسیاری از تلاش های موجود در خصوص حاکمیت فکری در حوزه ورزش دچار مشکلات عمده ای گردد.

مالکیت معنوی به عنوان یکی از نیازهای مهم توسعه علمی و تجاری در سطح جهان، بیش از پیش مهم تلقی شده است. پژوهش حاضر ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر بهبود و توسعه مالکیت معنوی در حوزه ورزش مشخص نمودند که برخی عوامل به عنوان عوامل کلیدی نقش مهمی جهت بهبود این حوزه را دارا می باشند. با توجه به نتایج پژوهش حاضر جهت بهبود مالکیت معنوی در حوزه ورزش و سایر حوزه های مشابه پیشنهاد می گردد تا دفاتر تخصصی در سراسر کشور جهت بهبود مالکیت معنوی در ورزش تأسیس و ایجاد گردد. همچنین پیشنهاد می گردد تا با برخورد قانونی برخی سرقت ها در خصوص اختراعات، ایده ها و نوآوری ها در ورزش به ایجاد بستر مناسب در ورزش جهت بهبود مالکیت معنوی اقدام نمود. همچنین پیشنهاد می گردد تا با مراقبت و حفاظت از آثار و نوآوری های تولید شده در ورزش و همچنین ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص ایده ها، خلاقیت ها و نوآوری های افراد در ورزش عملاً شرایط جهت بهبود مالکیت معنوی در حوزه ورزش را هموار نمایند.

منابع و مراجع

- [۱] حکمت نیا، محمود؛ خوشنویس، امراالله. (۱۳۸۸). مصادیق حقوق مالکیت فکری در صنعت ورزش، حقوق اسلامی، (۲۳)۶، ۱۲۷-۱۵۹.
- [۲] خانی، ریحانه؛ نصراللهی، زهرا. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اقتصادی تأثیرگذار بر حقوق مالکیت معنوی: مقایسه کشورهای منتخب در حال توسعه و توسعه یافته، اقتصاد و الگوسازی، ۳(۱۱)، ۱۷۲-۱۴۵.
- [۳] شکوری، شهرام؛ پیشوایی، میرسامان؛ غفاری مقدم، علیرضا. (۱۳۹۴). مقایسه نظام مالکیت معنوی ایران با کشورهای برتر حوزه نوآوری آمریکا، آلمان، انگلستان، فرانسه، کنفرانس بین المللی پژوهشهای نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، استانبول، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ایلیا
- [۴] شعوری، مریم؛ نجفی، امیر. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر توسعه نظام مالکیت معنوی و دانش ثبت شده در ایجاد انگیزه برای نوآوری صنعت، ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۷(۳)، ۲۵۰-۲۱۷.
- [۵] صفرزاده، حسین؛ جعفری، محمد سعید. (۱۳۹۰). بررسی نقش عوامل مدل سه شاخگی مدیریت (ساختار، زمینه و رفتار) در استقرار حراج الکترونیک، پژوهشگر، ۸(۲۳)، ۶۹-۵۱.
- [۶] عابدین زاده، محمد رضا؛ خامسی، محمد تقی. (۱۳۹۳). حقوق مالکیت معنوی در ایران و مقایسه آن در نظام حقوقی بین المللی، همایش ملی ایران و چالش های حقوقی بین المللی، مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه.
- [۷] عباس زاده، سیدابوالفضل؛ عطایی نژاد، مرتضی؛ اسماعیل زاده، محمدجواد. (۱۳۹۴). نقش مالکیت معنوی در اقتصاد مقاومتی و ارائه راهکار عملیاتی، اولین کنفرانس ملی مدیریت، نوآوری و کارآفرینی در شرایط اقتصاد مقاومتی، مشهد، انجمن مدیریت ایران واحد خراسان.
- [8] Amadi, U. J. (2017). Intellectual property rights in sports: A trick or two Nigeria can learn from the global game. *African Sports Law and Business Bulletin*, (1), 14.
- [9] Bettig, R. V. (2018). *Copyrighting culture: The political economy of intellectual property*. Routledge.
- [10] Dratler Jr, J., & McJohn, S. M. (2018). *Intellectual Property Law: Commercial, Creative and Industrial Property*. Law Journal Press.
- [11] Fredendall, L. D., Letmathe, P., & Uebe-Emden, N. (2016). Supply chain management practices and intellectual property protection in China: Perceptions of Mittelstand managers. *International Journal of Operations & Production Management*, 36(2), 135-163.
- [12] Gans, J. S., Murray, F. E., & Stern, S. (2017). Contracting over the disclosure of scientific knowledge: Intellectual property and academic publication. *Research Policy*, 46(4), 820-835.
- [13] Hagedoorn, J., & Zobel, A. K. (2015). The role of contracts and intellectual property rights in open innovation. *Technology Analysis & Strategic Management*, 27(9), 1050-1067.
- [14] Hylton, J. G. (2011). The Over-Protection of Intellectual Property Rights in Sport in the United States and Elsewhere. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 21(1), 43-73.
- [15] Kukkonen III, C. A. (1998). Be a Good Sport and Refrain from using my Patented Putt: Intellectual Property Protection for Sports related Movements. *J. Pat. & Trademark Off. Soc'y*, 80, 808.
- [16] LIU, Q., & HU, F. (2006). Protection of the Intellectual Property of Sport Tournament and the Television Right [J]. *Journal of Nanjing Institute of Physical Education (Social Science)*, 2, 16.
- [17] Nikitenko, S. M., Mesyats, M. A., & Protsenko, A. P. (2018, November). Intellectual property as an active resource for sustainable development of the regional economy. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 206, No. 1, p. 012019). IOP Publishing.
- [18] Pan, L. (2018). Research on Macro Influencing Factors of Energy Intellectual Property in China: Analysis Based on Dynamic Panel Data Model.